

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียนที่บันทึกข้อมูลผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มารับบริการรักษาพยาบาล ของสถานอนามัยทุกแห่งในอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2550 มาทำการศึกษาถึงลักษณะทางระบาดวิทยา และดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่อำเภอแม่ลาน้อยในเรื่องพฤติกรรมสุขอนามัยส่วนบุคคลและสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยการคำนวณค่าสถิติ และนำมาสรุปเป็นผลการศึกษาต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงในปี 2550 ทั้งหมดใน อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 415 ราย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วง ของอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2550 – 31 ธันวาคม 2550 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเท่ากับ 205 ราย โดยใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1970 อ้างถึงในชุมพล เสมาชันซ์, 2548 :133) โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e^2 = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

ดังนั้น $n = \frac{415}{1 + 415 \times (.05)^2}$

$$= \frac{415}{1 + 415 \times (.05)^2}$$

$$= 203.68$$

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเท่ากับ 205 ราย

การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจากการศึกษานี้ได้มาโดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ทำการคัดเลือกหมู่บ้านโดยเรียงลำดับหมู่บ้านตามอุบัติการณ์โรคอุจจาระร่วง ในปี 2550 โดยเลือกหมู่บ้านที่มีอุบัติการณ์สูงสุด และถัดไปตามลำดับ จนกว่าจะได้ตัวอย่างครบ 205 ราย ตามที่กำหนด
2. เก็บข้อมูลจากเด็ก 0 – 5 ปี ที่ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงทุกคนในปี 2550 ของหมู่บ้านที่ทำการศึกษา
3. เลือกกลุ่มควบคุมที่ใช้เปรียบเทียบข้อมูลด้านสุขภาพาส่งแวดล้อมกับกลุ่มตัวอย่างโดยจับฉลากหลังคาเรือนที่ไม่มีผู้ป่วยในหมู่บ้านเดียวกันจำนวน 205 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลรายละเอียดต่างๆ จากเวชระเบียนผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วง ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วยสถานที่รักษา ที่อยู่ อายุ เพศ ภาวะโภชนาการ วันเดือนปีที่ป่วย วันที่รับการรักษาอาการแสดง เวชภัณฑ์ที่ใช้รักษาพยาบาลและผลการรักษา

2. แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามแนวคิดอุปสรรค ประกอบด้วย แบ่งคำถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยและผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ ที่อยู่ อายุ เพศ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ รายได้ ความสัมพันธ์กับเด็ก จำนวนเด็กที่ดูแล

ส่วนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคอุจจาระร่วง เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร บทความ หนังสือและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้สัมภาษณ์ ผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงในปี 2550 ในเรื่องพฤติกรรมสุขอนามัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก และสุขภาพาส่งแวดล้อม

3. แบบบันทึกการสังเกตสุขภาพาส่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ และนำไปปรับปรุง
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบคุณภาพ ด้านความตรงของเนื้อหา(Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) โดยการหาความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมดให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และดัชนีความตรงของเนื้อหา (Content Validity Index) ซึ่งค่าที่ได้เท่ากับ 0.84 เมื่อผ่านการพิจารณาตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้ศึกษานำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทางด้านภาษาและความถูกต้องในเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปทดสอบหาความเชื่อมั่น
3. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองกับประชากรผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงในปี 2550 ของอำเภอแม่ลาน้อย จำนวน 10 คน ว่าเข้าใจตรงกันหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นในเรื่องความชัดเจนของข้อคำถาม ความต่อเนื่องของคำถาม การใช้ภาษา ตัวเลือก คำชี้แจง และความยากง่ายของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาต่อไป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ศึกษาเรื่องนี้ได้นำเสนอและผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรม สาขา สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และผู้ศึกษาตระหนักถึงสิทธิความเป็นบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จึงให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจที่จะเข้าร่วมการศึกษาด้วยตนเอง ผู้ศึกษาจะอธิบายวัตถุประสงค์ในการศึกษาให้ทราบ รวมทั้งชี้แจงให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับ ไม่ระบุชื่อกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลที่ได้จะเสนอในภาพรวม และข้อมูลที่ได้จะใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น หากกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมศึกษา ผู้ศึกษาจะให้ตอบแบบสอบถามจนครบ พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการให้ข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์จนครบก็สามารถทำได้ตลอดเวลา และถ้ากลุ่มตัวอย่างปฏิเสธการเข้าร่วมศึกษา โดยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อบริการที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ

การรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการดำเนินการศึกษา
2. ผู้ศึกษานัดวันและเวลาในการเก็บข้อมูลตามพื้นที่ที่กำหนดแผนปฏิบัติงาน พร้อมแจ้งเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่รับผิดชอบพื้นที่ที่จะเข้าดำเนินการเก็บข้อมูลทราบ
3. ผู้ศึกษาคำเนินการรวบรวมข้อมูลดำเนินเก็บข้อมูลในชุมชนโดยการเก็บข้อมูลผู้ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงที่อายุต่ำกว่า 5 ปี ว่ามีลักษณะพฤติกรรมส่วนบุคคลของผู้ดูแลและลักษณะทางสุขภาพสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเป็นอย่างไรบ้าง โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กและทำการเก็บข้อมูลผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงจากเวชระเบียนในสถานอนามัยที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษา
4. ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก ตามหัวข้อที่กำหนดในรูปแบบสัมภาษณ์ แนะนำตัวเองกับกลุ่มตัวอย่างวัตถุประสงค์ของการศึกษา ประเด็นหัวข้อศึกษา ขั้นตอนการศึกษา ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา พร้อมแจ้งสิทธิสิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง สิทธิที่จะตอบหรือปฏิเสธการสัมภาษณ์ การสามารถบอกยกเลิกการสัมภาษณ์ในทุกขั้นตอนของการสัมภาษณ์ และไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาที่ได้รับบริการจากสถานบริการด้านสาธารณสุขแต่ละแห่ง ไม่ว่าจะเข้าร่วมงานศึกษาหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการรักษาความลับและการปกป้องสวัสดิภาพและเกียรติภูมิของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ได้บอกถึงวิธีการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระยะเวลา ตลอดจนเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามข้อสงสัยที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความกระจ่างแก่กลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้สัมภาษณ์ ผู้ศึกษาจะพูดคุยสร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม พร้อมจดบันทึกขณะสัมภาษณ์สามารถตรวจสอบความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และกลุ่มตัวอย่างขณะนั้น
5. ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากในส่วนใดยังตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน ผู้ศึกษาขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจนได้ข้อมูลครบตามต้องการเพื่อนำไปบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการศึกษา

มีนาคม 2551 – สิงหาคม 2551

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของผู้ป่วยและผู้ดูแลเด็กได้แก่การแจกแจงค่าความถี่ และร้อยละ

วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยงต่างๆของกลุ่มตัวอย่างกับหลังคาเรือน เปรียบเทียบด้วยการทดสอบแบบ Fisher's exact test และวิเคราะห์ความถดถอยแบบ โลจิสติก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved